

Fra Berlingske Tillæg om seniorliv, Oktober 2025

50 år efter Vietnamkrigen – Thomas Bo Pedersen vil have os til at se katastrofens ofre

Thomas Bo Pedersen ser krigens spor i hverdagens Vietnam”

I 1975 sluttede Vietnamkrigen. Men for 70-årige Thomas Bo Pedersen er dens eftervirkninger ikke forbi. Som ung journalist mødte han de første ofre for amerikanernes kemiske krigsførelse, og i dag ser han stadig nye generationer født med krigens ar. Han kom for at skrive, blev siden diplomat og direktør – og udgiver nu en bog om alt det, folk fortalte i verdens brændpunkter gennem fire årtier.

Af Malene Mølgaard

Når man ringer til Thomas Bo Pedersen en formiddag i Hanoi, kan man næsten høre livet udenfor: de motoriserede knallerter, der snor sig gennem gaderne, de insisterende bilhorn, varmen, der får asfalten til at sitre og lægger sig som en tung dyne over byen. Men hverdagen Vietnams levende gader gemmer sig en historie, der ikke vil slippe ham som skjorten, der klæber til en svedig ryg.

I år er det 50 år siden, at Vietnam-krigen sluttede. For mange er det historie, men krigens følgeskader har givet store ar i det mærkede land, hvor nye generationer stadig fødes uden ben og med misdannelser.

”Krigen sluttede i 1975. Men folk dør af det her den dag i dag,” siger han.

Thomas Bo Pedersen taler om Agent Orange – det kemiske giftstof, som amerikanerne sprøjtede i millioner af liter ud over junglen, marker og landsbyer under Vietnamkrigen for at fjerne den kommunistiske fjendes skjulesteder. Stoffet satte sig i jorden, dyrene og i menneskers kroppe, og i dag fødes stadig børn med misdannelser og sygdomme. Tragedien har aldrig sluppet ham, og derfor er oplysning om Agent Orange blevet hans mærkesag.

Den unge pige uden ben

70-årige Thomas Bo Pedersen husker stadig sit første møde med ofrene for Agent Orange. En vietnamesisk pige, født uden ben, sad foran ham, men med en styrke og et smil, der var større end hendes krop. Hun havde lært at klare sig – på trods.

”Det er jo ikke bare en historie om et handicap. Det er et billede på, at tragedien fra Agent Orange stadig fødes ind i nye generationer. Det er en af de største menneskeskabte tragedier med de længstvarende konsekvenser, jeg kender til,” konstaterer han.

Ofrene har fulgt ham siden. Når danske gymnasieklasser gennem årene har besøgt ham i Hanoi, har han fortalt dem om konsekvenserne og bedt dem gøre en forskel. Eleverne har samlet penge

ind, som han personligt har afleveret til vietnamesiske familier. Som tak har familierne sendt billeder tilbage – en påmindelse om, at historien ikke kun lever i bøgerne, men i mennesker.

Thomas Bo Pedersen begyndte sin karriere som kritisk journalist på Det Fri Aktuelt, hvor han tidligt blev kendt for sin insisteren på at gå tæt på magten og opsøge de historier, andre overså. Senere skiftede han rolle til ministersekretær i Udenrigsministeriet, blev udsendt diplomat i Asien og endte som direktør for 4.000 medarbejdere i det danske arbejdstøjsfirma Mascot i Vietnam og Laos. Men han ser stadig verden med journalistens øjne.

”Jeg kan ikke lade være med at stille spørgsmål, lede efter sammenhænge og prøve at forklare det, jeg ser. Det er sådan, jeg agerer – også som direktør,” siger Thomas Bo Pedersen.

Ny bog om fire årtiers konflikter

Sideløbende med sit arbejde har han skrevet bogen *Hvad folk fortalte – I verdens brændpunkter gennem fire årtier*, som udkom i september. Her samler han de historier, der aldrig har sluppet ham: ofrene for amerikanernes kemiske krig i Vietnam, ”atombombens datter” i Hiroshima, modstandsfolk i Burmas jungle, en KGB-chef på sin sidste arbejdsdag under Sovjets sammenbrud og de mennesker i Thailand, der stadig lever med ar på sjælen efter tsunamien, som han også selv oplevede. Det er ikke kun i Vietnam, han har set, hvordan tilfældigheder og magt kan afgøre liv og død. I Cambodja stod han engang som journalist i et lille arkivrum og fik stukket et dokument i hånden. En liste fra Pol Pots torturcenter, hvor 60 navne stod opført til henrettelse. Ved siden af ét af navnene var der med rød pen skrevet: *’bare maler.’*

”Alle de andre blev dræbt. Han overlevede, fordi han kunne male portrætter af diktatoren. At stå med sådan et dokument i hånden – at se, hvordan ét ord reddede et menneskeliv, mens 59 andre gik til – det var ubeskriveligt,” fortæller Thomas Bo Pedersen og understreger, at det klare budskab med hans bog er, at historien ikke må glemmes – og at vi skal lære af de stemmer, han har mødt undervejs.

”Det er ikke mine egne oplevelser, der står i centrum. Det er de mennesker, jeg har mødt undervejs. Jeg har skrevet bogen, fordi deres stemmer fortjener at blive hørt også i dag, 10, 20 eller 50 år efter. Hvis vi lytter til dem, kan vi måske undgå at gentage de samme fejltagelser igen og igen,” siger han.

Demokrati i containere

Hans syn på verdens konflikter er præget af de oplevelser, han har haft tæt på både som journalist og senere diplomat. I 1990’erne fulgte han som journalist i regionen FN’s gigantiske mission i Cambodja – verdensorganisationens mest ambitiøse forsøg på at bringe fred og demokrati til et land ødelagt af Pol Pots rædselsregime.

”Man sejlede bogstaveligt talt demokratiet ind i containere sammen med 15.000 soldater og eksperter. Det kostede to milliarder dollars. Og resultatet var nul. De samme gamle magthavere sad på magten bagefter,” siger han og ryster på hovedet.

Derfor ser han med skepsis på nutidens krige og missioner i Ukraine, Gaza og Irak.

”Det er næsten altid de civile, der betaler prisen. Når man begynder at acceptere civile tab som en del af krigsførelsen, mister man sin menneskelighed.”

Efter årene som journalist fortsatte Thomas Bo Pedersen i Udenrigsministeriet, hvor han blev udsendt som diplomat – først til Bangladesh og siden til Vietnam. Opgaverne spændte fra at analysere politiske forhold og rapportere hjem om menneskerettigheder og handelsaftaler til at hjælpe danske virksomheder med at finde fodfæste i regionen. Forskellen mellem de to udsendelser gjorde indtryk.

”I Bangladesh var man konstant konfronteret med fattigdom i en målestok, der var svær at fatte. I Vietnam mødte jeg et samfund, der på trods af krigens ar var drevet af en helt anden energi og vilje til at komme videre,” fortæller han om landet, han er dybt fascineret af og kalder sit andet hjem.

”Da jeg første gang kom til Vietnam, levede 80 procent af befolkningen under FN’s fattigdomsgrænse. I dag er det kun ni procent. Det er et økonomisk mirakel,” siger han begejstret.

Men det er ikke kun tallene, der imponerer ham. Han beskriver vietnameserne som bygget af bambus:

”Når tyfonen blæser, bøjer bambussen. Den knækker aldrig. Og sådan er vietnameserne. De er utroligt dygtige til at håndtere modgang, hvad enten det er krige eller naturkatastrofer,” konstaterer danskeren, der efter årtier i landet føler sig viklet ind i kulturen.

”Det er lidt som i sangen *Hotel California*: You check in, but you never check out again.”

Da billederne kom tilbage

I arbejdet med sin nye bog fik han også et særligt gensyn med sig selv. De fotografier, han afleverede som ung journalist på Det Fri Aktuelt for næsten 40 år siden, troede han var forsvundet. Men på et fjernlager i Herlev dukkede de op i originale kopier – med redaktionschefernes håndskrevne noter på bagsiden.

”At stå med de billeder i hånden igen – det var som om historiens vingesus slog mig omkuld,” fortæller han stadig berørt.

”Jeg blev mindet om, hvor mange mennesker jeg har mødt, som aldrig har sluppet mig. Deres historier fortjener at blive fortalt,” siger Thomas Bo Pedersen, som trods årtier i udlandet føler sig mere dansk end nogensinde.

”Jeg er så taknemmelig for at være født i Danmark. Når jeg ser, hvad børn i Gaza eller Ukraine oplever i dag, bliver det klart for mig, hvor meget vi har at værdsætte,” siger han kobler det sammen med bogens centrale budskab om at lære af historien og give næste generation en forståelse af, hvad krig og konflikter gør ved mennesker i generationer.

”Måske kan de historier minde os om, at vi ikke skal begå de samme fejl igen og igen, selvom det desværre ofte går galt.”

Fakta: Thomas Bo Pedersen

- Født i 1955, 70 år
- Journalist på Det Fri Aktuelt, senere ministersekretær i Udenrigsministeriet
- Udsendt diplomat i Bangladesh og Vietnam
- Direktør i Mascot International i Vietnam og Laos
- Bosat i Hanoi og København, far til fire voksne børn og bedstefar til to
- Forfatter til bl.a. *Hævnen fra Hanoi* (2023) og *Hvad folk fortalte – I verdens brændpunkter gennem fire årtier* (2025) begge fra forlaget Mondogrande.